

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน
สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

**Training Curriculum Development on Standard-Based Learning Unit Design
for Thai Language Teachers Of The Secondary Education Level**

ภาสกร พงษ์สิทธิ์การ*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานสำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา 2) ประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา และ 3) ติดตามการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในสถานศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้และหาประสิทธิผล และ 4) การติดตามผลการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใช้วิธีการสุ่มการสุ่มแบบมีระบบ (System random sampling) จำนวน 40 คน แยกเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน แบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วย การเรียนรู้อิงมาตรฐาน เจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยค่าเฉลี่ยผลการประเมินชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และ ค่าเฉลี่ยผลการติดตามการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ ใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนามีคุณภาพดีและมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรม การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรจากผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 2.50

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
email: pas_don@hotmail.com

ผลการติดตามการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 2.50

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน, ครูภาษาไทย

Abstract

The purposes of the research were to 1) develop a training curriculum on Standard-Based Learning Unit Design for Thai language teachers of the secondary education level; 2) evaluate the efficiency of the training curriculum on the design and 3) follow up the application of the knowledge through the four steps of the research and the curriculum development as follows:

1. The study and analysis of the basic data;
2. The curriculum design and development;
3. The field test for findings and its efficiency;
4. The follow up for the application of the knowledge of the Standard-Based Learning Unit Design

in schools.

The sample group for the study was undertaken by means of System random sampling. There were 40 Thai language teachers from different secondary schools under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Offices: 20 were from Mathayomsuksa 1 and the rest were from Mathayomsuksa 4. The One-Group Pretest-Posttest Design was used to compare the differences between the average scores on the knowledge of standard-based learning unit design, the pre- and post-attitudes from the training, and the differences between the average task evaluation results and the follow-up results on the in-house knowledge application. The design was implemented two weeks after training by means of the Dependent Samples t-test.

The findings of the research indicated that the training curriculum was considerably good and appropriate for the training application in terms of quality. Regarding the efficiency of the curriculum, the knowledge of Standard-Based Learning Unit Design after the training was higher than before training at a .05 level of significance. The result of the task evaluations of the trainees and the follow-up results on the in-house knowledge application, which was conducted after two weeks of the training, was good at an average level of 2.50.

Keywords: Curriculum development, Standard-based Learning Unit Design, Thai Language Teacher

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติที่มีความเจริญรุ่งเรือง มีอารยธรรมและมีภาษาไทยเป็นมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันแล้วยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติไว้อีกด้วย ดังจะขออัญเชิญพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานรางวัลการประกวดทำนองเสนาะของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2521 ใจความตอนหนึ่งว่า

“ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องสื่อสารแสดงความรู้สึกนึกคิดของคนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นประเทศซึ่งมีชนบประเพณี ศิลปกรรมและภาษา ซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภูมิใจ ช่วยกัน ผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้ อุตส่าห์สร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นรายวิชาพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือในการติดต่อ สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรง ชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นพื้นฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549) พบว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2551 อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์โดยผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economics Co-operation and Development, OECD) หรือ PISA (Programme for International Students Assessment) ยังพบว่า เด็กไทย ร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือ มีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูกหรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่นๆ ไม่ได้ รวมทั้งยังขาดความเข้มแข็งในด้านความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการคิด วิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะการอ่านของนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 จากทั้งหมด 5 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นอาจเป็นผลมาจากปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความสามารถในการสอนเฉพาะกลุ่มสาระที่สำคัญ เช่น ภาษาไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งหาทางแก้ไขโดยเฉพาะเรื่องคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นจุดอ่อนที่ต้องเร่งพัฒนา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) พบว่า มีปัญหาบางประการในด้านหลักสูตร เช่น ด้านตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนหลังจากเรียนจบแต่ละชั้น ยังขาดความชัดเจน อีกทั้งครูจำนวนมากไม่สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ ครูยังใช้วิธีสอนแบบเดิม ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ ครูต้องปรับเปลี่ยนกลวิธีในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) มีการฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเอง แทนที่ครูจะเป็นฝ่ายป้อนความรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว ให้มีการฝึกค้นคว้าเรียนรู้ปัญหา

และแก้ปัญหาด้วยตนเองและที่สำคัญที่สุดครูภาษาไทยต้องได้รับการพัฒนาการสอนที่ถูกต้อง

การพัฒนาคุณภาพของครูในการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด การให้ความรู้เพิ่มเติมกับครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ให้มีประสิทธิภาพโดยการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้แหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และคำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และความเปลี่ยนแปลงของสังคม พร้อมทั้งสอดแทรกทักษะการดำรงชีวิต คุณธรรม จริยธรรม แต่ปัญหาการขาดแคลนครู ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่ขาดแคลนมาก คือ ครูที่มีความสามารถในการสอนเฉพาะกลุ่มสาระที่สำคัญรวมทั้งภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ครูที่เหลือน้อยต้องทำงานหนัก มีเวลาในการเตรียมการสอนและถ่ายทอดความรู้ไม่เพียงพอ และครูไม่มีโอกาสเข้ารับการพัฒนาอย่างเต็มที่ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของไทยตกต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) การจัดการเรียนรู้ของครูต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ความเป็นรูปธรรมชัดเจนจะปรากฏขึ้นได้จากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพราะหน่วยการเรียนรู้เป็นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลต่อคุณภาพผู้เรียน ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตลอดจนสาระการเรียนรู้แกนกลางเพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระและกิจกรรมร่วมกันในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเป็นภาพตลอดแนวของรายวิชาให้ผู้เรียนเกิดสิ่งที่เรียกว่า “ฟังรู้และปฏิบัติได้” เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (อรรถศักดิ์ อรรถเลิศฤทธิ, 2553)

ครูเป็นทรัพยากรที่เป็นกลไกสำคัญต่อความสำเร็จและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดในองค์กรจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพทัดเทียม มีความรู้ความสามารถ แต่จากรายงานการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการคู่มือวิชาการและกองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (มนตรี จุฬาวินชนอล, 2550) สรุปได้ว่า ครูได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึง การพัฒนาครูมีปัญหาต่างๆ ที่คล้ายคลึงคือ การฝึกอบรมจัดได้ไม่ทั่วถึง ครูได้รับการฝึกอบรมมาแบบเก่า ไม่ได้รับการอ่านการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้และทักษะในการสอน

การฝึกอบรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประโยชน์เพื่อการพัฒนาบุคลากรทาง ด้านเทคนิค วิชาการ และความชำนาญการเพื่อประสิทธิภาพของหน่วยงานแล้ว ยังสามารถแก้ปัญหาในองค์กรการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรมจะเป็นเรื่องที่มุ่งเน้นให้ตรงกับงานที่กำลังปฏิบัติอยู่หรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ การฝึกอบรม จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถประเมินผลได้จากการปฏิบัติงานหรือผลงาน (Performance) หลังจากได้รับการฝึกอบรม (เด่นพงษ์ พลละคร, 2551) สอดคล้องกับหลักการเรียนการสอนตามทฤษฎี Constructionism ของ ซีมัวร์ พาร์เพิร์ต (Seymour Papert, 1991) ที่ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงาน ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเองจากการปฏิบัติงาน

ที่มีความหมายต่อตนเอง และสอดคล้องกับสมกมล กาญจนพิบูลย์ กล่าวว่า การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มสมาชิกจะมีการปรึกษาหารือกันเพื่อให้ผลงานของกลุ่มดีที่สุด การจัดการเรียนรู้ตามวิธีนี้ผู้เรียนจะได้ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความซึ่งกันและกัน จากแนวคิดและหลักการดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในหน่วยการฝึกอบรม 5 ขั้นตอน คือ 1) กิจกรรมสร้างความเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดเชื่อมโยงเข้าสู่สิ่งที่จะเรียนรู้ การทดสอบความรู้ เจตคติ ก่อนเข้ารับการอบรม 2) กิจกรรมทบทวนตรวจสอบพื้นฐานความรู้ ระดมความคิด ศึกษาค้นคว้า 3) กิจกรรมการปฏิบัติการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติชิ้นงาน แลกเปลี่ยนความคิด ข้อเสนอที่พบในขณะลงมือปฏิบัติ 4) กิจกรรมการนำเสนอชิ้นงาน หลังจากปฏิบัติชิ้นงานสิ้นสุดแล้ว โดยใช้ **Interactive Training** ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชักถาม ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และมีการประเมินชิ้นงานร่วมกัน และ 5) กิจกรรมสรุปความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติการจากชิ้นงานที่ได้นำเสนอ การทดสอบด้านความรู้และเจตคติหลังการฝึกอบรม

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีแนวคิดที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เพราะการฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งที่จะมุ่งเสริมสร้าง และเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของตัวครู และนำเสนอเป็นทางเลือกให้หน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วจะมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้และมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดเจตคติหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะมีผลงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะสามารถนำความรู้ เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษา อยู่ในเกณฑ์ดี

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานสำหรับครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ในครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักสูตรฝึกอบรม การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมุ่งให้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ปฏิบัติชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และความสามารถในการปฏิบัติงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในสถานศึกษา หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม 2 สัปดาห์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 479 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบมีระบบ (System random sampling)

3. ระยะเวลาในการฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน รวม 18 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

4.2.2 เจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

4.2.3 ผลงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

4.2.4 การนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา หลังเสร็จสิ้น

การฝึกอบรม 2 สัปดาห์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

5.1 หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีองค์ประกอบของหลักสูตร 7 ส่วน คือ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) หลักการและเหตุผล 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) หน่วยการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล

5.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ก่อนและหลังการฝึกอบรม

5.3 แบบประเมินผลการปฏิบัติชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

5.4 แบบวัดเจตคติของครูผู้สอนต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

5.5 แบบติดตามประเมินผลการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปการปฏิบัติในสถานศึกษาหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม 2 สัปดาห์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 การเก็บข้อมูลก่อนทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

6.2 ดำเนินการฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ระยะเวลา 3 วัน รวม 18 ชั่วโมง

6.3 หลังการฝึกอบรมสิ้นสุดตามกำหนดระยะเวลา ดำเนินการเก็บข้อมูลหลังทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำเสนอชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ทำแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และแบบวัดเจตคติของครูผู้สอนต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

6.4 ตรวจสอบผลการทดสอบก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม ผลจากแบบประเมินชิ้นงานและผลจากแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำมาคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลังการเข้ารับการฝึกอบรม โดยการใช้สถิติทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-sample t-test)

7.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในหลักสูตรของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.3 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานก่อนและหลังการฝึกอบรม ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการใช้สถิติทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-sample t-test)

7.4 ประเมินผลการติดตามการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการเสร็จสิ้นการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รูปแบบของหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) เป็นการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการสร้างองค์ความรู้และการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร จากการศึกษา เอกสาร แนวคิด งานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาหลักสูตร และจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ (Study and Analysis)

เป็นจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบและรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 ศึกษานโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาครูในด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม วิธีการฝึก อบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม และความคิดเห็นอื่น ๆ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ส่วนที่ 4 การสำรวจความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับความต้องการด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (Curriculum design and development)

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในขั้นตอนที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร ส่วนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ส่วนที่ 3 การประเมินโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ส่วนที่ 4 ปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร ก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรภาคสนาม (Field Test)

เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามผล (Follow up)

เป็นการติดตามประเมินผลการนำความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 ส่วน คือ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) หลักการและเหตุผล 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) หน่วยการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล โดยมีโครงสร้างและเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วยการฝึกอบรม คือ หน่วยการฝึกอบรมที่ 1 กรอบแนวคิด

หลักสูตรอิงมาตรฐาน หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยและการจัดการเรียนรู้ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา และหน่วยการฝึกอบรมที่ 5 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน หน่วยการฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วย มีองค์ประกอบในลักษณะเดียวกันคือ จุดมุ่งหมายการฝึกอบรม เนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานของครูผู้สอนภาษาไทยตามศักยภาพของแต่ละบุคคล กระบวนการฝึกอบรมมุ่งเน้นการปฏิบัติการมากกว่า ทฤษฎี และการฝึกตามหลักสูตรฝึกอบรมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

2.1 หลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมของหลักสูตรและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 4.73 และมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโดยรวมเท่ากับ 0.98 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในสถานศึกษา

ผลการติดตามการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 2.50

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

ผลการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จากผลการวิจัยได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 ส่วน คือ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) หลักการและเหตุผล 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) หน่วยการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล โดยมีโครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 5 หน่วย คือ หน่วยการฝึกอบรมที่ 1 กรอบแนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยและการจัดการเรียนรู้ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4

การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) นำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบในการสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ศึกษานโยบาย การพัฒนาครูในด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานและสำรวจความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับความต้องการด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานตลอดทั้งการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สอดคล้องกับแนวคิดของ อารัง บัวศรี (2542) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญประกอบด้วยเป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education goals and policies) จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์ของวิชา (Subject objectives) เนื้อหา (content) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional objectives) หมายถึงสิ่งที่ต้องการให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์ การเรียนการสอน (Instructional strategies) การประเมินผล (Evaluation) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum materials and instructional media) สอดคล้องกับแนวคิดของโอลิวา (Oliva, 1992) ซึ่งได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยแผนงานต่างๆ จะถูกกำหนดเป็นสายลักษณะอักษร มีขอบเขตกว้างขวาง หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือเป็นรายวิชาย่อย (Sequence of courses) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซอเพเซอร์ เบ้าเงิน (2545) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สมชาย สังข์สี (2550) ที่ได้ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกนกกร ปราชญ์นคร (2550) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะข้าราชการประจำศูนย์การต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัด พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรมจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

2. ผลการทดลองใช้และประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่าโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมมากและมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าโครงร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องและเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2548) สิลเบอร์แมน (Silberman) (1998) และสมชาติ กิจจรยง (2544) ที่กล่าวว่าการประเมินหลักสูตรหมายถึง การพิจารณาหาคุณค่า ความถูกต้อง ความเหมาะสมของการวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร และความสอดคล้องขององค์ประกอบระบบการทำงาน การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร และผลผลิต เป็นการพิจารณาวิเคราะห์ความสมเหตุสมผล

หรือความเชื่อมั่นของสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับความที่น่าจะเป็นมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่อย่างไรโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข ส่วนประกอบของหลักสูตรให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสูตราร์ตัน ครุฑกะ (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต พบว่า ผลการประเมินคะแนนค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร ตามความคิดเห็นผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ช่วยวิจัย และวิทยากร โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร จะช่วยให้โครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีคุณภาพ และสมชาย สังข์สี (2550) ที่ได้ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรโดยรวมเฉลี่ย .98 ส่วนการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิผล สามารถเพิ่มหรือพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และความสามารถในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียนของผู้เข้ารับการอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งเมื่อพิจารณาหน่วยการฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วย คือ หน่วยการฝึกอบรมที่ 1 กรอบแนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยและการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินโดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก และหน่วยการฝึกอบรมที่ 4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มีผลการประเมินโดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านของความเหมาะสมของกิจกรรม ความครอบคลุมความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ มีผลการประเมินความเหมาะสมมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมและเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรมสามารถพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Rothwell (1996) สุพล เพชรานนท์ (2542) สมคิด บางโม (2544) วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547) สรุปได้ว่าการฝึกอบรม หมายถึงกระบวนการของการสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และเจตคติ แต่ละคนในขอบเขตของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายให้ ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติจริง ผลผลิตในการทำงานสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544) ที่กล่าวว่า การใช้กลยุทธ์ในการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตร และใช้เทคนิคการสอนที่สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องไม่น่าเบื่อ เทคนิคการสอนทั้งหมดเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรา เขียวรักษา (2548) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีผลงานการเขียนโครงการเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และเน้นความสอดคล้องกับความต้องการของครูและสภาพจริงของโรงเรียนการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้และแนวคิดใหม่ๆ เป็นการให้ผู้เข้ารับการ

ฝึกอบรมได้ลงมือฝึกปฏิบัติงานโดยใช้เครื่องมือ หรือวัสดุเกื้อหนุนในการปฏิบัติงาน

2.3 ผลการประเมินการปฏิบัติชิ้นงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 2.50 ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว มีผลงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้อาจมีผลมาจากหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง และตรงกับความต้องการของครูผู้เข้ารับการอบรมสามารถปฏิบัติชิ้นงานออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานได้ คนละ 1 หน่วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) ของโนลล์ Malcolm S. Knowles (1978 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547) ได้สรุปพื้นฐานของทฤษฎีซึ่งมีสาระสำคัญว่า ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาจะเกิดความพึงพอใจ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดี ถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life-Centered) การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ยึดที่ตัวเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซัยรัตน์ หลาบวัชรกุล (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า หลักสูตรมีประสิทธิผลคือผู้บริหารโรงเรียนที่เข้ารับการอบรมทุกคนผ่านเกณฑ์ประเมินด้านความรู้ ร้อยละ 70 ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ย 48.7 สมกมล กาญจนพิบูลย์

2.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลปรากฏว่าหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจมีผลสืบเนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง และตรงกับความต้องการของครูผู้เข้ารับการอบรม เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยรวมครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา มีเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานอยู่ในระดับเห็นด้วยอาจเกิดจากกระบวนการในการฝึกอบรมของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย สามารถสร้างเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้เกิดมีท่าทีหรือมีความคิด เห็นรู้สึกต่อหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่เห็นด้วย แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถเสริมสร้างเจตคติต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานให้กับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพล เพชรานนท์ (2542) ที่สรุปลักษณะสำคัญของการฝึกอบรมไว้ว่าหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงไปจาก พฤติกรรมก่อนการฝึกอบรมใน 3 ด้าน คือมีความรู้ความคิดเกี่ยวกับงานและวิธีปฏิบัติงาน มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อการปฏิบัติงาน

3. ผลติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติกรออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานในสถานศึกษา

ผลการติดตามการนำความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจมีผลมาจากหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง และตรงกับความต้องการของครูผู้เข้ารับการอบรมและผู้เข้ารับการอบรมสามารถปฏิบัติชิ้นงานออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานได้ คนละ 1 หน่วยจากการฝึกอบรมมาแล้ว จึงทำให้การนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมไปแล้ว 2 สัปดาห์ไปปฏิบัติได้จริง ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2544) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้เพื่อส่งเสริมหรือสร้างเสริมทางปัญญาให้แก่บุคลากรเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ และสามารถขยายไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปใช้ปรับในสถานการณ์จริงด้วย กล่าวคือ เมื่อรู้หลักการหรือทฤษฎีแล้ว สามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สอดคล้องกับ เบเดอร์และบลูม (Bader & Bloom, 1995) ที่เสนอแนวคิดในการจัดฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จว่าควรคำนึงถึงกำหนดการฝึกอบรมและติดตามผล โดยเริ่มตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าการฝึกอบรมนั้นเป็นประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน
4. ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ไปใช้ฝึกอบรมกับครูภาษาไทยในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร ปราชัญญนคร. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรอบรมเสริมสร้างสมรรถนะข้าราชการประจำศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ช่อเพชร เบ้าเงิน. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร*. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เด่นพงษ์ พลละคร. (2551). *การนำความรู้ทางทฤษฎีการบริหารบุคคลไปใช้ปฏิบัติ*. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทิศนา ขัมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- อึ้งศักดิ์ อึ้งเลิศฤทธิ์. (2553). *หัวใจของการนำหลักสูตรสู่ปฏิบัติ*. *วารสารวิชาการ*. ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- มนตรี จุฬารัตนพล. (2550). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องนโยบายการผลิตและพัฒนาครู. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล. ปรินญานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาและพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิยะดา รัตนสุวรรณ. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของอาจารย์พยาบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมกมล กาญจนพิบูลย์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการสอนแบบสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่ม. วารสารวิจัย มสค ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2554: 85
- สมคิด บางโม. (2544). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2544). สูตรสำเร็จการจัดฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: เอกซ์เปอร์เน็ท.
- สมชาย สังข์สี. (2550). หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). สรุปผลและการสังเคราะห์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544 - 2548). สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2550. สืบค้นจาก www.onesqa.or.th/upload/195/Fileupload/1398-2097.pdf.
- สุดารัตน์ ครุฑกษ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต. ปรินญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพล เพชรานนท์. (2542). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุมคณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- อมรา เขียวรักษา. (2548). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครุวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bader & Bloom. (1995). *Measuring Team Performance*. California: Richard Chang Associates.
- Oliva, P.F. (1992). *Developing the Curriculum* (3rded). New York: Harper Collins.
- Papert, Seymour. (1991). *Constructionism*. Ablex Publishing Corporation.
- Rothwell, William J. (1996). *Beyond Training and Development: State of Art Strategies for Enhancing Human Performance*. New York: American Management association.

Silberman, Melvin L. (1998). *Active Training: A Handbook of Techniques, Designs, Case Examples and Tips*.
Ontario: Jossey-Bass/Pfeiffer,

ผู้เขียน

นายภาสกร พงษ์สิทธิ์ธากร

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

email: pas_don@hotmail.com